

— Riksparken — invände den gamla förgrymmad, jäså man understår sig göra intrång på mina marker också, det skall, så kung han än är, kosta honom dyrt. — Vid dessa ord smälde hon igen fönstret, så att det ekade milsvida rundtomkring.

Kung Hans höll just på, att taga det säkra för det osäkra och begifva sig sina färde det fortaste han kunde, då dörren till den låga kojnan öppnades och den gamla he-xan, ty en sådan måste hon väl vara, med vänligare stämma bjöd honom stiga in.

Sagdt och gjordt. Kungen följde uppmaningen, hvad kunde han väl göra annat, hoppade af hästen, fastgjorde den ånyo och trädde in genom den låga dörröppningen. Men knappt hade han med sin höga person inträdt i kojnan innan allt var som genom ett trollslag förändradt. Han stod nu midt i en stor, praktfull sal, hvars tak uppbars af glänsande marmorpelare. Golfvet var glatt som en spegel, gyllene kronor spredo der sitt skimmer så det gjorde ondt i ögonen, sidenklädda tärnor och svenner sprungo fjeskande hit och dit och längst bort på en blixtrande diamantthron satt en drottning skönare än dagen.

— Träd närmare, vinkade hon till den af häpnad nära nog tillintetgjorda konungen.

Denne lydde befallningen.

— Känner du igen mig? sporde hon vidare. Du borde ha sett mig en gång förut. Det var jag, som stod vid din dotters vagga, då hon första gången i lifvet skådade dagens ljus. Det var jag, som skänkte henne den utomordentliga skönhet, hon nu äger. Du gör intrång i mitt rike, är det lönen för min godhet? Vänta jag skall hämnas — Guldöga skall ej längre bo i ditt kungliga slott.

Förskräckt hade konungen fallit på sina knän anropande herrskarinnan om nåd och förbarmande, ty han älskade sin dotter högre än allt annat i världen, då i ett nu all prakt omkring honom åter var försvunnen och han satt till häst utanför porten till sin egen borg.

Man kan tänka sig hvilken sorg och oreda här mötte honom. Drottningen grät, tärnorna greto, hela riket var försänkt i sorg — Guldöga var försvunnen.

Kung Hans lät genast utgå ett bud, att den som kunde

återföra prinsessan till slottet, skulle få silfver och guld och blifva den högste mannen näst honom sjelf.

Redan hade en månad gått till ända, utan att någon anmält sig. Men kung Hans hade en torpare och denne hade en son, känd af alla som en odåga. Ingenting fick han ur händerna, var det också det enklaste i världen, därför må man ej heller undra på, om föräldrarne voro allt annat än vänligt stämda mot honom.

Man kan tänka sig hvilken uppståndelse det därför väckte både i torpet och på kungaborgen, då Jöns, ty så hette gossen, en vacker dag stöflade af upp till majestätet och lofvade skaffa rätt på prinsessan Guldöga.

Kung Hans måste, så nedstämd han än var, låta ett löje gå öfver sina läppar, då han fick sigte på den utkorade hjeltens plumpa och om allt annat än framgång i den kin-kiga affären vittnande yttre.

Men Jöns lät ej afskräcka sig. Lugnt åhörde han berättelsen om alla förestående vedermödor, förbundna med hexor och trollpackor och begaf sig derpå trygg åstad.

Länge hade han ej vandrat, innan han mötte en qvinna, som halfdöd af trötthet drog en kärra i hvilken hennes man låg beqvämt insvept i filtar och täcken.

— Unge man, yttrade hon till Jöns, hjälp mig helst ett litet stycke fram med min börda och jag skall stå till din tjänst, då nöd påkommer dig.

Jöns, som ej var van vid pjåk och maklighet, tyckte det vara rent af synd och skam, att hustrun här skulle forsla fram ett åbåke till man, som frodig och välmående dvaldes i lättja på den tunga kärran.

— Ja visst skall jag det, svarade han, och i ett huj rök han af med lasset öfver stenar och tufvor, så det yrde omkring honom.

Efter en stund var han tillbaka.

— Hoppas det nu blifvit karl af honom, tröstade han qvinnan, som ännu stod der qvar med vidöppen mun och stirrande ögon. Jag fick nog det onda ur honom. Vågar han ännu en gång fram med sina galenskaper, står jag till er tjänst, men då skall han ångra sig.

Hon visste ej huru hon skulle tacka Jöns. Annat hade hon heller ej att gifva honom för besväret än en burk

med salva. „Men“, yttrade hon dervid, „närhelst ett läkemedel behöfs för en nödlidande, så anlita det här och du skall komma underverk åstad“ — — och så var hon försvunnen.

Glad fortsatte Jöns sin väg.

Efter en stunds vandring kom han till ett hus från hvars inre hördes jemmer och klagolåt. Här steg han utan vidare in. I ett af rummen satt en jungfru blomstrande och fager och spann och spann. Dermed måste hon visst hafva sysslat redan i långa tider, ty hennes fötter voro af det ständiga trampandet så nötta och sargade, att knap-past benpiporna mer sutto kvar. Med händerna var det ingalunda bättre beställt.

— Det är då håken till skyndsamhet skön jungfrun har, började Jöns, hon skall väl inte göra brudutstyret färdigt i dag heller — —

— Snar hjälp är god, invände ungmön, utan att närmare lyssna till vandrarens ord och knappt hade hon yttrat detta, innan hon föll afdånad till golfvet.

— Aha tänkte Jöns, här kommer redan min salva väl till pass. Han smorde hennes fötter och händer och inom ett ögonblick satt jungfrun åter frisk och kry vid sitt arbete. Hjulet surrade som förut, tråden växte och växte och kindens rosor glödde unga och sköna som i högsommartid.

Jöns stod smått häpen öfver sin mandat; men den sköna sade till honom:

— Du har räddat mitt lif, en belöning skall du få, ringa är den, men håll dock till godo dermed, jag har ej något bättre.

Hon räckte honom en nypa ull.

— Blås på den då nöd påkommer, och du kan vara trygg.

Vidare fick han veta att skön jungfrun var i berg-trollets våld och att hon, för vinnandet af sin frihet måste spinna all världens ull på en månad. Kunde hon ej det var hon förlorad.

Jöns tackade och gick.

Hans stigar ledde nu genom en härlig, doftande skog, full af lif och fogelsång. Det började också småningom

lida mot middagstid och magen ropade på nödig undsättning. Jöns slog sig ned i skuggan af ett lummigt ekträd, framtog sin ringa vägkost och lät sig maten väl smaka. Längre hade han ej suttit så, innan han hörde en fogel deruppe helt vemodigt qvittra:

„Några smulor åt mig ock,
några smulor åt mig ock“.

— Stig ned och ät så mycket dig lyster. svarade Jöns förnöjd i sitt sinne, här finnes nog för oss båda.

Detta behöfde han ej säga två gånger. Och hungrig var i sanning den lilla stackarn, så det var riktigt sorgligt att se.

Men då han fått kräfvan full, flög han munter och glad upp till ekhvalfvet igen och sjöng:

„Haf tack min vän,
vi ses igen,
i lust och nöd
jag blir ditt stöd.“

Då oro stör
mitt qvitter hör,
på vilsam stig
åkalla mig.“

Fogeln flög sin kos och Jöns steg upp, för att gå vidare.

Det led redan mot aftonen, då han omsider kom fram till den förfallna kojan, vid hvars dörr också kung Hans helt nyss stått och bultat på och der han så oväntadt råkat ut för sitt olycksöde.

Hurtigt trädde vandraren fram till den låga dörren, slog ett kraftigt slag derpå, så hela huset darrade i sina fogningar och ropade med bestämd röst:

— Finnes der inne en levande själ, så var god och öppna, här står den, som skall hemföra prinsessan Guldöga, och han låter i sanning ej leka med sig.

Knappt var detta sagdt, innan han fick göra bekant-skap med det skrynkliga anletet i fönstret tätt invid och de gamla ögonen riktigt blixtrade af ondska och illslughet.

— Laga dig härifrån snabbare än vanligt, landstrykare, eller får du med mig att göra.

— Tackar för upplysningen, invände Jöns, den saken låta vi förbli tills vidare. Att börja med skulle jag nu bedja hennes nåd vara så god och bjuda en fattig stackare en stunds hvila efter milslång vandring.

— En vredgad blick blef hennes svar och fönstret slogs igen så att hela trakten runtomkring darrade som af en jordbäfvning.

— Jaså du ämnar mottaga mig på det sättet, tänkte Jöns, och förargad tog han sig till att med knytnäfven bearbeta den halfmurkna dörren så eftertryckligt att bitarna yrde högt upp i skyn.

Nu öppnades den. Vreden hos den gamla hade något lagt sig och Jöns fick lof att stiga in.

— Trött som han var, slog han sig utan vidare krus ned på en träbänk invid dörren, matpåsen placerade han på golvet derbredvid och så tog han ihop med att se sig litet omkring.

Men just mycket var här ej att beundra. Fattigt hade de der hemma i torpet, men här såg det ändock ett grand kusligare ut. Förutom den bänk han satt på, ett rödmåladt bord, en säng ingalunda gårgammal, ett skåp och i spiselvrån en svart katt argsint och maktlig som matmodren sjelf.

— Du har kommit hit, började den gamla, för att hemföra prinsessan Guldöga?

— Ja visst, så är meningen.

— Godt, ske dig som du vill; men saken är ej så alldeles lätt som du tror.

— Hoppas vi bli två derom.

— Först och främst skall du leda denna tråd ett hvarf jorden rundt. — Hon räckte honom en kvarterslång ullgarnända. Lyckas du ej fullgöra detta prof, har du förfelat din resa och ditt lif står i mitt våld.

— Var det ej värre, invände Jöns leende, så skall det vara gjordt till i morgon qväll.

Det började emellertid skymma och Jöns kröp till kojs på sitt tarfliga hviloläger — träbänken.

Så han sof. Morgonen grydde, dagen skred allt längre

fram på sin bana, frukostdags blef det, middag blef det och allt var hans sömn ännu lika djup och ostörbar. Klockan slog redan 6 på e. m. då han först småningom började ruska på sig. Omsider vaknade han.

— Godmorgon sjusofvare, helsade den gamla med en försmädlig min, hur går det nu med förstlingsprofvet? Efter två timmar skall allt vara klart.

Jöns blef visst litet häpen och orolig till en början, men så kom han ihåg ulltappen och fogeln, som spisade med honom i ekskuggan och frimodigt öste han ur sig:

— Fördömda trollpacka, du har smort mig med din trollvätska, för att göra min lycka om intet. Vänta jag skall nog ännu betala för gammal ost.

Och så trädde han ut.

Kommen ett stycke in i skogen framtog han ulltappen och blåste på den och se i ett nu stod der framför honom ett skyhögt berg af det finaste, vackra ullgarn och vipps kom fogeln, som spisat med honom i ekskuggan, fattade tag i ena ändan af trådmassan, som bildade garnberget och försvann. Efter en half timma var han tillbaka, tråden var nu ledd jorden rundt och dess båda ändar lågo framför Jöns på marken. Jöns tackade för god hjälp och begaf sig till hexan i kojans.

— Nu är det gjordt, sade han, och nu är Guldöga min.

— Ingen brådska med den saken, ännu återstå tvenne prof, genmålte den gamla.

Emellertid måste hon begifva sig åstad för att efterse huruvida allt var utfördt efter önskan — och det var det till punkt och pricka. —

Följande morgon yttrade hexan till Jöns:

— I min hönsgård har den bästa hönan dött i natt. Gif lif åt henne, det är andra profvet.

— Var det ej värre, svarade Jöns, så kan jag ju försöka på.

Och lätt gick det som en dans. Han behöfde blott anlita helt litet af sin salva och vipps flög hönan kacklande och kry, som om ingenting så oemotståndligt som döden hängt öfver henne.

— Här är hönan, sade Jöns, der han med triumferande min inträdde i kojans, hvar är nu Guldöga?

Halft förargad hväste den gamla:

— Den saken lemna vi till härnäst, var han nu bara lugn så länge.

— Ro fram med det tredje profvet då, invände Jöns otåligt, ty glansen af det utlofvade guldets började redan leka honom i ögonen.

— Må gå, svarade hexan. Jo, för det tredje skall du gå och tillsäga solen, att hon är så god och låter sina strålar draga en annan väg, än här förbi min boning, ty mina svaga ögon hårda ej längre ut med det starka ljuset. Men märk, det skall vara gjordt ännu i dag.

— Det der var något att tänka på, menade Jöns vid sig sjelf.

Emellertid gick den gamla ut och Jöns slog sig ned vid det halföppna fönstret att fundera.

Medan han så satt der smått nedstämd i hågen, hörde han en välbekant röst sjunga:

Då oro stör
mitt qvitter hör.
på vilsam stig
åkalla mig.

— Tusen tack för det, utropade Jöns glad i sitt sinne, jag skall väl ännu en gång kunna belöna dig för ditt goda hjerta.

Men fogeln var redan högt uppe i den vida rymden. —

Klockan slog 6, skymningen började redan blifva märkbar, snart var det kolmörkt både inne och ute. Trollpackan måste tända upp ljus, fast det var midt i sommaren.

— Nu är allt gjordt efter önskan, yttrade Jöns vändande sig till sin motståndarinna och nu skall jag också hafva Guldöga, annars klöser jag ögonen ur dig.

Den gamla var alldeles ursinnig; men hvad hjälpte det nu mera.

Förgrymmad tog hon en staf och slog dermed mot en af väggarna, så det knakade i hela byggnaden. I en hast var allt förvandladt. Jöns stod midt i en praktfull, upplyst sal och framför honom satt en drottning blixtrande af guld och ädla stenar.

— Är det du som frälst Guldöga? sporde hon, vändande sig till Jöns.

— Ja visst är det jag, svarade denne med bestämd ton.

— Der är hon då, yttrade drottningen vidare, men lagen er härifrån snabbare än vanligt, annars tager jag er båda två i mitt våld och sedan kan ingen magt mera rädda er.

Guldöga stod också verkligen redan vid Jöns sida och utan att höra ett ord vidare skyndade de sig i väg. —

Man kan tänka sig hvilken fröjd det blef för kung Hans, då han återfick sin käraste skatt i världen. Det blef en fest af, som varade i veckotal. Och Jöns han blef rikligen belönad. Utom silfver och guld fick han också Guldöga till sin maka och det var vackert så, eller hur?

Och trollpackan? Jo hon frös snart till en istod derborta i ödemarken af brist på ljus och värme.

—th—

Gröst.

(Efter Rückert.)

Och gäfvē lyckan aldrig mig sin krans,
mitt eget lif förmår jag dock att smycka
med känslan deraf, att det stunder fans,
då jag på andras lockar fått den trycka.

V—a N—m

Lysmask.

Natt det herskade i skogen
der det var så tyst och kallt,
blommor väna, grönska, löfverk,
vissnadt var det redan allt;
höstens kulna dag var inne,
sommarns fågning hade flytt,
vikens lugna, klara vatten
ren till stormrört sig förbytt.

Uti dystra tankar sjunken,
lutad mot en hängbjörks stam,
såg jag skyar uppå himlen
hotfullt mörka tåga fram;
ingen ljusglimt syntes uppe;
men när ned min blick sig sänkt
emot jorden, var det liksom
om det skimrat till och blänkt.

Der man minst en ljusning anar
uppå lifvets dunkla stråt
kan det glimma till och lysa
oss på vägen klart framåt.
Uti skogen var det lysmask
och i lifvet tron det är
uppå idealets seger,
som framblixtrar här och der.

Vanda.

Han kom ändå!

(En bild ur verkligheten.)

Det var julbjudning hos byggmästar Stenström.

I förmaket sutto fruntimmerna, till större delen gamla tanter, hvilka umgåtts i huset redan på den tiden, då byggmästarfrun lefde och rörde sig der. Ett par unga flickor, väninnor till byggmästarens enda dotter, voro äfven inviterade, och dessa sutto tysta i ett hörn af rummet, lyssnande till de äldre damernas lifliga och på en del håll nog pepprade andraganden.

I byggmästarens arbetsrum voro tvenne spelbord framsatta, och kring dessa hade de manliga gästerna tagit plats. Man var inne i preferencen med lif och lust. Att byggmästaren sjelf hade mer än vanligt intresse för spelet, kunde märkas af den ifver, hvarmed han deltog deri. Han tycktes ej ens få tid att tänka på sina gäster, hvilka tydligen varit öfverlemnade åt sig sjelfva, derest ej dottern i huset sväfvat af och till emellan bord och rum, skötande om att alla skulle blifva betjenade och tillfredsställda. Hon påfyllde kognacskarafferna och hemtade varmt vatten till toddyt åt herrarne, hon kringbjöd thé och frukter åt damerna. Ja, hon utförde sitt värdinnevärf på ett sätt, som förrådde vana vid husmoderliga bestyr.

Det var nästan idel äldre personer, som sutto, rökande och bolmande, drickande och pratande, vid spelborden. Det var gammaldags handtverksmästare eller borgersmän i staden. Endast ett yngre ansigte kunde upptäckas bland dessa, ett ansigte, hvilket genast fästade uppmärksamheten vid sig. Det var magert, askgrått och hade ett par ögon, som ständigt spelade oroligt omkring. Dessa ögon tycktes fästa

sig vid allt och alla. Ansigtet tillhörde en liten, krokryggig figur, som de öfriga titulerade „handlanden“. Han satt vid samma bord som byggmästaren och i dennes närhet.

Då Karin, dottern i huset, infann sig för att se åt, om de spelande saknade något, blefvo handlandens ögon lifligare än eljes. De fästade sig vid den unga flickans vackra anlete och de fasthakade sig vid hennes smidiga, välformade gestalt. De följde med henne der hon sysslade i rummet och de lemnade henne ej förrän hon slutit dörren till köket efter sig.

Spelet var slutfördt vid det bord, der byggmästaren och handlanden befunno sig. Herrarne stego upp, för att sträcka på sig en smula, efter att ha suttit nedhukade vid korten och spelmarkerna.

„Hör nu farbror“, sade handlanden, i det han stack sin arm under byggmästarens och förde denne med sig in i salen, der ej någon annan för tillfället befann sig. „Hör nu farbror, jag har någonting mycket viktigt att tala med farbror om.“

„Ja-så, jag vet“, sade byggmästaren i något otålig ton. „Du ämnar visst tala om den der vexelaffären. Ja, ja, den historien skall jag nog endera dagen göra klar. Jag väntar, ser du“

„Nej, för all del, om den bagatellaffären är det inte nu fråga. Dermed är ingen brådska, ser farbror. Men det är någonting annat, någonting mycket viktigare, som jag vill anförtro farbror.“

„Nå, hvad är det, då?“

„Jo, ser farbror Ja, det är väl bäst att jag säger rakt ut hur det är. Jo, ser farbror, jag håller af farbrors dotter mer än jag kan förklara. Jag har hållit af henne alltsen första gången jag såg henne. Derfor, ja därför vill jag nu fråga farbror, om farbror har något emot att hon och jag bli ett par. Som farbror vet, så är min affärsställning sådan, att jag hvilken dag som helst kan föra en hustru i huset och ställa upp eget hushåll. Jag ser att farbror är fundersam. Nå, hvilket svar ger farbror?“

Byggmästaren, som några gånger likasom otåligt fört handen genom haksägget, frågade nu:

„Har du talat med flickan derom?“

„Med Karin? Nej, det har jag inte. Jag trodde att farbror . . .“

„Ja-så du har inte talt med flickan. Ja, nog begär du det käraste jag eger! Du vet inte, du, hurudan präktig flicka Karin är. Jag älskar det barnet, skall du veta, mer än allt i världen, och skulle ingalunda vilja blifva af med henne. Men det får helt och hållet bero på henne själf. . . Är hon med om saken, får jag väl lof att rätta mig der-efter. Det är väl ingenting annat öfrigt för mig. Hm, ja. Om du önskar det, så skall jag tala med flickan.“

Karin inträdde med detsamma. Hon tycktes blifva obehagligt berörd af att finna fadern och handelsmannen inbegripna i samtal „mellan fyra ögon“. Hon utträttade sitt ärende, som var att anmäla, att qvällsmaten var serverad, hvarefter hon skyndsamt aflägsnade sig.

Gästerna samlade sig i matsalen; man åt och man drack. Handlanden var rolighetsminister vid matbordet. Han lät otaliga witzer hagla kring. Och till helan, halfvan och terzen hade han olika sånger med olika melodier. Han var riktigt rolig i afton, handlanden. Det tyckte samtliga herrar och detta funno damerna med.

Smedmästarenkan från Kampen knuffade sin dotter i sidan, yttrande: „Ser du, så der treflig skall en ung man vara. Dessutom är han rik, och det är inte fy skam, skall jag säga.“

Handlanden såg stundom obegripligt menande ut. Han tycktes ha god lust att föreslå en skål för någon eller något, men lika ofta som han höjde glaset, lika ofta sänkte han det igen.

Det var tydligt att föremålet för den tilltänkta ovationen ej var någon annan än Karin, ty hvarje gång hon visade sig i köksdörren, fattade han sitt glas, men han hann ej annat än höja detta, förrän hon åter var försvunnen inom samma högst förargliga köksdörr.

Ledsamt nog, stego gästerna upp från bordet, utan att handlanden kommit i tillfälle att hålla det så länge påtänkta och så väl uttänkta talet.

Tacksägelseerna för den utmärkta supén och en angenämt tillbringad afton ville icke taga slut. Byggmästaren finge naturligtvis icke glömma bort att helsa på, och dot-

tern kunde ju äfven slå sig lös och följa med. Julen med sina långa qvällar var inne, och den tiden var ju endast till för visiter och thébjudningar.

Gästerna troppade småningom af.

Då handlanden tog afsked, kastade han en blick till Karin ur sina spelande ögon, sägande:

„I morgon har Karin mig här igen, och då går jag inte bort förrän jag har fått svar på en fråga, som rör henne lika mycket som mig.“

Och han tryckte hennes hand med en sådan kraft, att hon höll på att skrika till.

Ännu då han befann sig i förstugan, såg hon hans blinkfyrlika ögon blicka in genom dörrens glasruta, dessa ögon, som hon fruktade värre än allt ondt.

Hon var ensam med fadern. Denne satt tankfull i gungstolen, då Karin inträdde i hans arbetsrum. Han kastade en lång, bekymmerfull blick till henne.

„Ja-så, det är du, mitt barn“, yttrade han. „De ha gått nu — och han med. Karin, min flicka, hvad skulle du säga om handlanden begärde dig till hustru? . . . Du svarar inte något. Jo, jag kan berätta dig, att han i afton har öppnat sitt hjerta för mig. Han säger att han håller af dig. Hvad säger du? Skulle du kunna hålla af honom tillbaka?“

„Pappa vet ju att jag lofvat Gustaf tro och kärlek“, fick den unga flickan slutligen fram. „Derför kan jag inte heller hålla af någon annan.“

„Gustaf! . . . Tänker du allt ännu på Gustaf? Han, den der äfventyraren, den der odågan, som inte låtit höra af sig på tre långa år! Nej, det trodde jag ej att du gjorde!“ yttrade byggmästaren i icke just mild tonart. Han hade härvid lemnat gungstolen, för att begynna vandra af och till i rummet. „Hvad tror du den lymmeln skall kunna föda hustru med?“ fortsatte han. Med kärlek kanske? Nej kära barn det blir allt en mager kost ändå! Jag tänkte, som så, jag, att handlanden kunde blifva en passlig man för dig. Han har ett och hvarje bakom sig, han. Men det är din egen sak. Vill du inte ta honom och förhjelpa far din på fötter igen så . . . Ja, du vet inte du hur illa det är bestäldt med mina affärer för ögonblicket. Vintern

kom för fort i fjol, virket steg i pris, jag hade också missräknat mig en smula. Nå-ja, jag fick lof att låna. — Vet du Karin, det är inte någon liten summa som är insyltad hos honom, handlanden. Han har varit hyggelig nog att inte ha så brådtom med återbetalningen, men räntorna, kära barn, räntorna Handlanden är en hyggelig karl, visserligen lefver han af procenteri, det gör han, men Herre Gud, hvem bjuder inte till att sörja för sig i dessa dagar, den ena på ett, den andra på annat sätt. Jag kommer aldrig att tvinga dig att ta en man, som du inte kan hålla af, Karin, nej, det blir din egen sak, men jag tänkte bara att handlanden Nå-ja, gör hur du vill! Men ett säger jag dig, Karin, Gustaf kommer aldrig tillbaka“ Byggmästaren slog sig åter ned i gungstolen.

„En aning säger mig att han kommer; ja jag vet det så säkert att han skall infinna sig Pappa, älskade pappa“, sade Karin, förande armen kring fadrens hals, „säg att du inte har något emot att jag fortfarande håller af Gustaf och att han och jag få hvarandra, då han återvänder. Kommer han deremot inte, så vill jag göra pappa till viljes“

„Hm, hm, då han återvänder? Kära barn, han kan återvända om några år, och han kan för alltid bli borta. Bestäm då åtminstone huru lång tid du har lust att ännu vänta på honom. Bestämd måste man vara, kära barn, i det här fallet, som i andra.“

„Om han inte kommer inom . . . inom nästa nästa julafton“, stammade Karin med en fuktig glans i ögonen, så“

„Så lofvar du göra mig och handelsmannen till viljes.“

„Ja“ hviskade hon.

„Som du vill, kära barn, jag har aldrig tänkt tvinga dig. Det är din egen fria vilja, som är bestämmande härvidlag Se så, gå nu och lägg dig, min flicka. Klockan närmar sig redan tre. Åhå, ja, ja! man är en smula trött, skall jag säga. God natt med dig, Karin.“

Byggmästaren lade sig, och han slumrade lugnt in, så lugnt som han ej på länge kunnat somna. Handlandens giftermålsanbud var en räddningsplanka, som han under aftonens lopp fått fatt uti. Den kom också i ett ögonblick,

då den så väl behöfdes. Visserligen hade dottern fått ett år på sig att invänta barndomsvännen Gustaf, men denne skulle icke återvända, det visste han så rasande väl, emedan den unge sjöfaranden ej låtit höra af sig på trenne runda år. Han hade dubbel anledning att önska, att den bortavarande aldrig måtte återvända, emedan han äfven omhändert hade dennes förmyndaremedel, af hvilka han i sin egen affär kommit att använda ett par tusen rubel. Den kär-lätne handelsmannen, som var hans värsta björn, skulle under årets lopp underhållas med förespeglingar och vackra löften. Och så var allt godt och väl. Det var under sådana tankar och en sådan sinnesstämning han insomnade, och han sof bra.

Dottern var deremot allt annat än lycklig och nöjd. Längre låg hon och tänkte på löftet, som hon gifvit fadern. Ett år! Ja, det är ju ändå en bra lång tid. Nog tyckte hon att barndomsvännen borde hinna återvända innan detta år gått till ända. Och om han icke kom — ja då måste hon uppoffra sig och sin lycka. Hon måste då gifta sig med handelsmannen, fastän hon hade ovilja och afsky för honom! Men faderns affärer! Han hade talat om oförutsedda hinder och misräkningar, men hon visste så väl, den stackars flickan, att hans nattliga tillbringande vid spelbordet var största orsaken till det affärsobestånd, hvori han råkat.

Det är julafton.

Karin är sysselsatt med att pryda en liten julgran, som står på bordet invid fönstret i förmaket. Hon har icke någon jul, så långt hon minnes tillbaka i tiden, saknat sitt julträd i hemmet. Och fastän den nu inträdande julhelgen är den sorgligaste hon någonsin upplefvat, har hon ej velat försaka detta kära minne från lyckliga barndomsdagar. Fröjdefull kan ej fridens högtid blifva, då endast några få timmar återstå af detta år, som lemnats henne för Gustafs inväntande. Och sedan Sedan visste hon hvad som skulle följa: i långa år kedjad vid en make, hvilken hon ej kunde älska, fästad vid en man, hvilken genom hänsynslöst procenteri gjort sig föraktad af alla.

Mer än fyra år hade förflutit sedan Gustaf begaf sig ut till sjös, och sedan dess hade hon ej fått någon under rättelse från honom och huru hade hon ej väntat och längtat efter honom under detta sista år! Den friska rodnad, som förut fanns utbredd öfver hennes kinder, var försvunnen och en sjuklig blekhet hade trädtt i stället.

Fadern inträdde under det Karin tände ljusen i julträdet.

„Ja-så, ja-så, du tar in helgen redan, min flicka. Men vet du hvad? Vi kunde just bjuda hit handlanden på julgröt. Han är så ensam och öfvergifven, den stackars karlen, och han skulle inte bli litet förtjust om han fick bud att komma hit. Hvad säger du om den saken, Karin?“

„Pappa, snälla pappa, förskona mig ifrån honom åtminstone för i afton. Jag vill så gärna den här qvällen vara ensam med dig. Får jag inte det, pappa?“

„Nå ja, som du vill mitt barn, som du vill. Men nog hade jag ändå tänkt att du skulle vara med om saken, ja, jag menar att du en smula tänkte på din fars trefnad också. Ser du, nog kunna vi två ha nog hvarandra, det kunna vi, men att en person, sådan som jag, som är van vid sällskap, inte skall ha någon kamrat vid toddybordet, det är det, som är ledsamt. Men, som du vill, kära barn. Du tycks ändå inte mycket bry dig om din fars trefnad!“ Byggmästaren var på mer än vanligt knarrigt humör denna afton. Karin fick förebråelser för att han förlagt sin tobakspipa, hennes fel var det äfven att tändstickorna icke ville ta eld. Hon hade visst haft dem förvarade på ett fuktigt ställe. Ja, allt var nu i olag.

Huru det var, somnade han sedan in i gungstolen, med det långa pipskafvet i handen.

Karin var i köket, sysselsatt med att i ordningställa qvällsmaten, då hon hörde en häftig ringning från tamburklockan.

Hon skyndade att öppna, och hon stod ansigte mot ansigte framför en med pels välombonad gestalt, i hvars magra, aftärda anlete ett glädtigt uttryck syntes, då hon uppenbarade sig i dörren.

Han steg in, och då han kastat pelskragen åt sidan och sedan han tagit skinnmössan från hufvudet, kom utropet „Gustaf!“ öfver Karins läppar.

„Ja Karin, det är jag!“ sade den inträdande unge mannen. „Det är märkvärdigt att du, ändå kände igen mig! Jag har blifvit skräpig, som du ser, fördömdt skräpig.“

Han var mycket hes och han fick icke säga många ord, utan att blifva afbruten af den ena hostatacken efter den andra. Karin blickade deltagande in i hans ögon yttrande:

„Du har visst blifvit förkyld på resan Gustaf. Men vi skola nog sköta om dig, så att du blir rask igen. Se så, kom hit in i salen. Här får du värma dig vid brasan. Sätt dig här på stolen!“

Byggmästaren vaknade, då han hörde Gustafs namn nämnas. Det var som om hans uppvaknande skett under en hemsk dröm. Han reste sig upp i gungstolen, och han blickade yrvaken omkring sig i rummet. Han lyssnade, och då han hörde de båda unga samtala, utropade han:

„Karin, med hvem talar du der!“

„Pappa han kom ändå!“ sade Karin, då hon skyndade in till fadern.

„Hvem? Hvad pratar du? Hvem har kommit?“

„Gustaf är här. Han är derute i salen!“

„Gustaf!“ utropade byggmästaren . . . Hm . . . Hvem har skickat hit honom! . . . Hvarifrån kommer han, skulle jag säga“ rättade han sig sjelf.

Då Karin åter begaf sig till Gustaf, lemnande fadern kvar i dennes arbetsrum, började byggmästaren oroligt vandra af och till på golvet, som det tycktes ett mål för bekymmer och förtviflan.

„Det här fattades bara! yttrade han halfhögt för sig sjelf. Nu har jag det bra ställt för mig! Mycket bra!“

Karin och Gustaf inträdde till honom.

„Nå välkommen hem igen, Gustaf. Hvar har du hållit hus i dessa fyra år?“ sade byggmästaren i något sträff ton, då Gustaf visade sig.

Den unge mannen var tvungen att genast uppsöka en sittplats, så medtagen och svag var han.

„Åh-jo jag har kryssat hit och dit, och nu senast kommer jag från San Francisco-trakten“, yttrade han. „Jag har vistats der i två års tid. Jag sysslade med guldgräveri der uppe i bergen . . .“

Ett hostskof afbröt honom åter.

„Så-å, du har varit guldgräfvare, pojke?“ sade byggmästaren, hvars intresse för den nysskomne tycktes lifvas vid blotta omnämmandet af dennes sysselsättning under sin bortavaro. „Nå har du samlat något på kistbotten der? Du har väl varit med om att skära guld med tälgnif, du? Ha, ha, ha, ha!“

„Nå-ja, inte är jag utan precis, och mera hade jag kommit mig till, om jag inte blifvit sjuklig. Jag hade på sista tiden råkat öfver ett bra fält, men det måste jag göra mig af med, då jag inte mera orkade arbeta Ja, det höll på att bli slut med mig derborta Och då tänkte jag som så, att det kunde vara bättre att komma hem och dö än att sluta lifvet i fremmande land och bland fremmande menniskor.

Under det han talade, blef han så hes, att han endast kunde hväsa fram de sista orden. Och så kom hostan på honom igen. Den tycktes martera och rådbråka hela hans kropp, då den riktigt tog uti.

„Karin“, sade byggmästaren, „nu är det bäst att du ser åt, att Gustaf kommer till kojs Jag ser att det är skralt med dig, pojke“, sade han, vänd till Gustaf. „Men du kommer dig väl igen, bara du får vara i ro här hos oss.“

„Åh-nej, farbror, det går inte. Nog blir det slut med mig i rippet. Jag känner det på mig.“

Han kastade en vemodig blick till Karin, då han yttade detta.

Julhelgen blef sådan i byggmästarens hem, som den är, då det finnes sjuka i huset.

Man hade sökt läkarhjälp för den sjuke, man hade uppjudit allt för hans skötsel och välbefinnande, men struplungsoten, som tagit öfverhanden hos honom, hade fått den svåraste vändning efter den långa, besvärliga hemresan under köld och rusk.

På nyårsdagens morgon slumrade Gustaf in för alltid.

Nog hade Karin saknat honom under hans långa bortavaro, men förhoppningen att han fanns kvar i lifvet hade under denna tid ändock hållit modet uppe hos henne. Nu låg barndomsvännen der som ett stelnadt lik, han, som

långt borta från hemmet oförtrutet arbetat och uppoffrat sig, för att sedan få komma till hemmet och der jemte henne i lugn och ro njuta af lönen för mödorna och arbetet. På dödsbädden hade han ju erkänt, att han ständigt tänkt på henne och på hennes bästa, att han så gerna ansträngt sig endast för att kunna erbjuda henne ett hem, der intet skulle komma att saknas och der hon skulle finna sig lycklig och nöjd. Nu hade döden skördat honom, och lyckan, som de båda barndomsvännerna drömt om, var och förblef blott en dröm.

Det var sorgtyngda dagar, som följde för Karin.

Hennes far tog deremot saken temligen lugnt.

„Ledsamt var det att pojken skulle dö!“ sade han strax efter begrafningen till Karin. „Men sjuklig, som Gustaf var, var det bäst att han slapp. Det är inte roligt, kan du förstå, att släpa lifvet fram under sjukdom och krasslighet. Åh-nej, då är döden bättre ändå. Och hvad dig beträffar, min flicka, så hade du inte heller haft det för treffligt, om han lefvat. Din lott hade varit en sjuksköterskas, och det är, min själ, inte heller den bästa sysselsättningen. Alla ska' vi ju dö för resten. Nu kan du med dina 15,000 dollars, som Gustaf lemnade dig i arf, ha det bra nog. Det tycker jag åtminstone.“

Sålunda försökte byggmästaren trösta dottern, och han lyckades småningom äfven. Allt har sin öfvergång heter det, och sådant är ofta nog fallet äfven hvad sorgen beträffar.

Handlanden hade fått veta, att en dödssjuk anhörig befann sig hos byggmästaren, och han inställde därför sina besök hos denne. Men dagen efter Gustafs begrafning infann han sig åter. Han försummade dervid icke att påminna om, att det år var tilländalupet, efter hvars slut han skulle erhålla säkert svar beträffande Karin. Han erhöll nu äfven ett svar, men ett mycket snävt sådant, hvilket gick ut på, att han icke vidare hade att göra sig några förhoppningar på att få ega byggmästarens dotter, emedan hon beslutit att aldrig gifta sig.

Knappast var detta svar atgifvet, förrän byggmästaren en vacker dag blef uppvaktad af en vaktmästare, hvilken presenterade honom ett bysättningsutslag. Det var från

handlanden, hvilken icke försummade att slå ut den trumf, som han visste sig ha på hand. Men till hans förvåning blef hela skuldbeloppet, med räntor och allt, genast utbetaladt. Huru byggmästaren kommit i tillfälle att göra detta, hade handlanden åtminstone svårt att begripa.

Åren gingo. Karin hade etablerat en modeaffär, för att ha något att sysselsätta sig med, och affären gick bra. Giftermålsanbud uteblefvo ej, men alla friare erhöilo samma svar som handelsmannen: hon hade beslutit att förblifva ogift.

Det hade till slut lyckats för henne att få fadern aflägsnad från spelborden, och far och dotter lefde ett lugnt och lyckligt lif inom hemmets trygga värld.

V. P—n.

En blomma.

En blomma vet jag, som aldrig vissnar
fast vintrar härja med storm och snö,
från ljusets hemland hon bär sitt ursprung
och se just därför hon ej kan dö.

Och vill du lära den blomman känna?
Dess skrud är ringa, som ock dess namn,
så ofta omärkt dock rikt hon tjusar
och föder sällhet i tidens famn.

Den arma, glömda, som tröttad stapplar
på törnestig mot sin drömda strand
med hopp och huggnad så gladt hon helsar
och löser stridens och qvalens band.

Bland krigets åskor, vid smärtans läger
hon gjuter styrka i såradt bröst,
den usle, fallne, i bojor bundne
ännu hon tolkar ett ord till tröst.

Barmhertighet är det blomman heter,
ett verk i kärlek är hennes skrud,
och hon är evig, som allt det goda,
hon bär sitt ursprung från Herren Gud.

V. L.

VERS OCH PROSA

JULTOMTEN

AF

KARL A. TAVASTSTJERNA,
VANDA, V—A N—M, V. P—N,
A—i—A, V. L., AINA, JONATAN REUTER,
—EL—EL—, DON ARTHUR, M. A. S.
OCH —TH—.

